

Vabariigi Valitsuse korralduse eelnõu „Statistikaameti 2027.–2031. aastal tehtavate statistikatööde loetelu“

SELETUSKIRI

1. Sissejuhatus

Vabariigi Valitsuse korralduse eelnõu „Statistikaameti 2027.–2031. aastal tehtavate statistikatööde loetelu“ sätestab, milliseid statistikatöid Statistikaamet teeb aastatel 2027–2031. Statistikatööd on esitatud statistikavaldkondadena. Detailne informatsioon Euroopa Liidu (EL) õigusaktide kohta on kättesaadav Euroopa Liidu õigusaktide andmebaasis.

Riikliku statistika programmi peamine eesmärk on näidata, kuidas statistika peegeldab ühiskonna olukorda ja selles toimuvaid muutusi, pakkudes usaldusväärset teavet rahvastiku, sotsiaalvaldkonna, majanduse ja keskkonna arengu kohta. Programmi lähtekohaks on erinevate poliitikavaldkondade vajadus kvaliteetse ja ajakohase teabe järele, mis toetab tõenduspõhist poliitikakujundamist ja elluviimist. Selleks, et oleks võimalik toota statistikat, mis on vajalik nii Euroopa Liidu kui ka riiklike eesmärkide seireks ja hindamiseks, peab poliitikavaldkonna eest vastutav ministeerium koostöös Rahandusministeeriumiga tagama, et Statistikaamet oleks näitajate aluseks olevate meetodikate väljatöötamiseks ja statistika tootmiseks vajalike tehnoloogiliste arenduste tegemiseks õigel ajal kaasatud ning andmete kvaliteetseks ja jätkusuutlikuks tootmiseks on piisavad ressursid olemas.

Statistikaameti programmi eelarve on 2027. a aastal ligi 14,5 mln eurot, järgnevatel aastatel aga keskmiselt 6 protsenti sellest madalam (13,64 mln eurot). 2027. aasta väiksem eelarve võrreldes 2026. aastaga ning ka järgmiste aastate vähenemine on tingitud peamiselt avaliku sektori eelarvekärbetest ning andmepõhise aruandluse ajutise rahastuse lõppemisest 2027. aastal. Programmi kogumaksumus järgmisel viieaastasel programmiperioodil on ligi 69 mln eurot.

Statistikaamet on koondanud statistikaprogrammi statistikatööd 18 valdkonda. Seoses valitsussektori kärbetega on toimunud muutuseid ka avaldatavate väljundnäitajate koosseisus. Amet peab optimeerima nii ressursimahukat ja halduskoormust tekitavat andmekogumist kui hindama koos poliitikakujundajatega nende näitajate vajalikkust, mille avaldamine ei ole Euroopa Liidu statistika-määrustest tulenevalt kohustuslik. Selliseid näitajaid saab Statistikaamet edaspidi avaldada vajadusel tellimustööna. Statistikaamet räägib statistikaprogramme koostades ministeeriumide ja teiste valitsusasutustega läbi statistika ajakohastamise ja Euroopa õigusaktide alusel mittekohustuslike näitajate vähendamise või asendamise vajalikega.

Oluline on märkida, et Statistikaamet vähendab jätkuvalt andmeesitajate halduskoormuse vähendamise nimel küsimustike mahtu ja hulka (näiteks andmepõhise aruandluse projekti käigus, mis võimaldab andmeid esitada otse ettevõtete majandustarkvara kaudu ja väliskaubanduse küsimustike asendamise kaudu teiste riikide ekspordiandmetega), mis ei too tingimata kaasa väljundnäitajate vähenemist, kuid võimaldab piirata ettevõtete aruandluskoormust. See tegevus on pidev, kuivõrd EL määruste alusel uuendatakse statistilisi uuringuid pidevalt, kuid olulisem mõju ettevõtjate halduskoormusele avaldub sarnaselt 2026. aastale ka 2027. aastal. Et saavutada andmete ühekordset esitamist riigile ehk teisisõnu andmekogude koostalitlusvõimet ja ühele asutusele esitatavate andmete jagamist teiste asutustega, on vaja keskseid otsuseid ja õiguslikku lahendust.

Eelnõu koostajad on Statistikaameti peadirektori asetäitja andmeteenuste alal Reelika Leetmaa (reelika.leetmaa@stat.ee), partnerlussuhete juht Jaana Tael (jaana.tael@stat.ee, tel 522 8629) ja finantsjuht Ave Sepik (ave.sepik@stat.ee, tel 5343 5101), Rahandusministeeriumis on eelnõu ette valmistanud riigihalduse osakonna riigivalitsemise valdkonna juht Karin Madisson (karin.madisson@fin.ee, tel 5887 0368) ja riigihalduse osakonna juhataja Martin Kulp (martin.kulp@fin.ee, tel 5885 1442).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Statistikatööde loetelu kinnitamise aluseks on riikliku statistika seadus (RStS). RStS-i § 4 ja 17 järgi kinnitab Vabariigi Valitsus igal aastal järgmiseks viieks aastaks Statistikaameti tehtavate rahvastiku-, sotsiaal-, majandus- ja keskkonnastatistikatööde loetelu, mis lähtub riigisisestest strateegilistest arengudokumentidest ja rahvusvahelisest statistikavajadusest.

RStS §16 lg 2 järgi on Vabariigi Valitsusele kinnitamiseks esitatavas loetelus statistikatöö kohta järgmised andmed: nimetus, õiguslik alus, väljundnäitajad, sagedus, periood või moment, eeldatav maksumus ja teave kavandatavate meetodikamuudatuste kohta.

Statistikatööd liigitatakse õigusakti lisas põhistatistika valdkondadeks. Need on statistikatööd, mida tehakse igal aastal ja samas mahus (regulaarne statistika), kindla sagedusega (tsükliline statistika) ning statistikatööd, mida tehakse ainult üks kord või mille tegemise sagedus ei ole teada (ebaregulaarne statistika).

Põhistatistika omakorda jaguneb keskkonna, majanduse, rahvastiku, sotsiaalelu ja eri valdkondade statistikaks. Põhistatistika väljundnäitajate põhiosa avaldatakse statistika andmebaasis ka järgmistel aastatel aegridadena sama struktuuriga. Ebaregulaarsete ja mõnel juhul ka tsükliliste statistikatööde kohta ei ole võimalik teavet esitada, sest näitajate väljatöötamine on osa ettevalmistustööst ning nende koosseis ei ole enne andmete analüüsi teada. Väljundnäitajad seisuga 30.06.2026 on esitatud eelnõu seletuskirja lisas, viimane seis on alati kättesaadav Statistikaameti andmebaasis.

Lisaks statistikatööde loetelus esitatud riiklikule statistikale (programmilistele statistikatöödele) teeb Statistikaamet programmivälise riikliku statistikana ka tellimustöid. Statistikatööde loetelus ega seletuskirjas tellimustööna tehtavaid statistikatöid ei kajastata. Tellimustööd tehakse vastavalt riikliku statistika seaduse §20 ja sõlmitud lepingutele.

Statistikaameti muid tegevusvaldkondi nagu riikliku andmehalduse koordineerimise ning andmeajamisega seotud tegevusi ega nende kulusid statistikaprogramm ei sisalda, kuna neid tegevusi rahastatakse programmiväliselt (tellimustöödena ning andmehaldust kuni 2026. a lõpuni riigiüleste kesksete teenuste rahastusmeetmest SF 2021-2027 abil). Sel põhjusel ei ole programmi maksumus võrdne ameti eelarvega. Statistiliste registritega seonduvad kulud arvestab Statistikaamet põhistatistikatööde koosseisu, kuna need registrid on vajalikud riikliku statistika tegemiseks.

Maksumuse muudatustest 2027. aastal võrreldes 2026. aasta loeteluga annab infot tabel 1.

Tabel 1. Statistikatööde arv ja eeldatav maksumus

Statistikatöö liik	2026		2027	
	Maksumus, tuhat eurot	Arv	Maksumus, tuhat eurot	Arv
Keskkond	1 016	1	953	1
Majandus	9 814	11	9 151	11
Rahvastik	465	1	430	1
Sotsiaalelu	4 191	4	3 863	4
Eri valdkondade statistika	89	1	82	1
Kokku	15 575	18	14 479	18

2027. aasta programmi maksumus on võrreldes 2026. aastaga väiksem seoses lühiajalise lisarahastuse lõppemisega. Teisalt mõjutavad programmi maksumust ka Statistikaameti eelarvekärped. Programmis sisaldub kuni 2027. a lõpuni andmepõhise aruandluse ajutine rahastus, misjärel väheneb alates 2028. aastast ka programmi maksumus.

Statistikatöid tehakse Eesti ühiskonna iseloomustamiseks, kuid enamus neist on nõutud ka Euroopa Liidu ülese võrdluse jaoks. Seega on meetodika rahvusvaheliseks ühtlustamiseks enamiku tööde

aluseks Euroopa Liidu õigusaktid. Mõnesid statistikatöid, näiteks Euroopa Liidus ühtlustamata valdkondades (kultuur) või Eesti strateegiliste eesmärkide seire eesmärgil, teeb Statistikaamet ka vaid siseriikliku tellimuse alusel.

Piirkondlik statistika on jagatud põhistatistika valdkondade vahel, kuna sisuliselt tehakse seda valdkondlike metoodikate alusel.

2.1. Põhistatistika

2027. aastal on programmilised tööd sarnaselt eelneva paari aastaga koondatud 18 valdkonda, mis muuhulgas toetab Statistikaametis teenusepõhise juhtimise rakendamist. Allpool on keskendutud lähiaastate peamistele valdkondlikele muudatustele ja arendustele ning kirjeldatud tsüklilisi statistikatöid, millel on potentsiaalne oluline mõju statistika programmile ja Statistikaameti eelarvele alates 2027. aastast.

2.1.1. Keskkond

Keskkonnastatistikas on varasemad statistikatööd koondunud üheks statistikatööks eeldatava maksumusega 953 eurot 2027. a ja keskmiselt 898 tuhat eurot järgmistel aastatel.

Aastani 2027 tehakse keskkonnastatistika valdkonnas jätkuvalt metoodikamuudatusi. Nimelt muudetakse Euroopa Liidus kohustuslikuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse 691/2011 alusel tehtavad uued statistikatööd ökosüsteemide, metsanduse ning keskkonna siirete ja subsiidiumide arvepidamise koostamiseks.

2.1.2. Majandus

Majandusvaldkonnas tehakse kokku 11 statistikatööd eeldatava maksumusega ligi 9,2 mln eurot 2027. a ja keskmiselt 8,6 mln järgmistel aastatel.

Transpordistatistika

2025.-2027. aastal viib Statistikaamet Euroopa Liidu ühtekuuluvuspoliitika perioodi 2021–2027 meetme „Avaliku sektori innovatsioonivõimekuse tõstmine“ rahastusel koostöös Transpordiameti, Justiits- ja Digiministeeriumi, Andmekaitse Inspeksiooni ja Riigikantseleiga ellu innovatsiooni-projekti sektoritevahelise turvalise andmete riskasutamise edendamiseks. Selle raames on plaanis piloteerida mobiilpositsioneerimise andmete abil teostatava liikuvusstatistika tootmist, mille eesmärk on toetada kaasava ja tasakaalustatud liikuvuskorralduse kujundamist. Mobiilpositsioneerimise andmed võimaldavad analüüsida erinevate elanikkonnagruppide liikuvust ja paiksust ning tuua paremini nähtavale liikuvust mõjutavad regulaarsed või hooajalised trendid.

Põllumajandusstatistika

Alates 2027.a lõpetab Statistikaamet kuulise ja aastase piima kokkuostu ja hinna andmete kogumise ja avaldamise. Nende andmete kogumine ja avaldamine liigub Maaelu Teadmuskeskusesse, et vähendada piima kokkuostuga seotud andmete kogumise killustatust asutuste vahel.

Alates 2027. aastast avaldatakse teravilja ja õliseemne ressursi ja kasutamise andmeid tulenevalt EL määrusest (EL) 2023/1538 saagiaasta kohta. Ülejäänud põllumajandussaaduste ressursi ja kasutamise arvestuste metoodika muudatusvajadused on koostöös regionaal- ja põllumajandusministeeriumiga analüüsimisel, mh on plaanis vähendada tarbimise alajaotisi.

2027. aastal lisatakse statistikaprogrammi iga-aastase statistikana mõned uued taimekaitsevahendite kasutamist puudutavad näitajad.

2027. a avaldab amet tsüklilise statistikana 2026. a läbi viidud põllumajanduse struktuuriuuringu andmeid. Põllumajanduse struktuuriuuringuid korraldatakse iga kolme-nelja aasta järel valikuuringutena ja igal kümnendal aastal põllumajandusloendusena. Neid andmeid kasutatakse

Euroopa Liidu ühises põllumajanduspoliitikas, põllumajanduskeskkonna näitajatega seotud analüüsid ning ka maaelu teadmuskeskuse põllumajanduse kehtlikkuse andmebaasi (FSDN) uuringu alusandmetena. Tulenevalt EL määrusest (EL) 2018/1091 hõlmab 2026. a uuring lisaks põllumajanduse põhinäitajatele ka tööjõu ja muu tulutoova tegevuse, loomapidamishoonete ja sõnnikukäitluse ning maaelu arengu mooduleid.

Hinnastatistika

Statistikaamet tegeleb alates 2025. aastast tarbijahinnastatistika metoodilise uuendamisega. Alates 2025. aastast analüüsitakse viise, kuidas tarbijahindade statistikas senisest paremini arvesse võtta piiriüleste internetiostude ja tervishoiuteenuste ja -toodete hindu ja maksumuudatusi. Analüüsitulemused selguvad hiljemalt 31. augustiks 2026 ning muudatusi on võimalik teha 2027. aasta hinnastatistikas.

Ettevõtlusstatistika

Ettevõtete majandusnäitajate aastastatistikas avaldatakse seoses tegevusalade klassifikaatori EMTAK2025 versiooni kasutuselevõtuga ettevõtete majandusnäitajate 2025. vaatlusaasta andmed mõlema, nii EMTAK2008 kui EMTAK2025 versioonide järgi. Lõpetatakse EMTAK2008 versiooni järgi aasta andmete avaldamine alates 2026. vaatlusaasta andmetest (vastavalt 2027. aasta detsembris ja 2028. jaanuaris-veebruaries). 2027. a avaldatakse 2026. vaatlusaasta aastastatistika ainult EMTAK2025 versiooni järgi.

Majandusüksuste statistikas lõpetatakse 15 andmetabeli avaldamist kahel põhjusel:

- 1) Lõpetame EMTAK2008 versiooni järgi aegrea avaldamist alates 2027. aastast. 2026. aastal (vaatlusaasta 2025) avaldame tabelid EMTAK2025 järgi. 2026. aastal seega avaldame andmed mõlema EMTAK versiooni järgi;
- 2) Ettevõtlusteenuse tellimusel muutsime töötajate arvu grappe, lisades ühe täiendava grupi (250–749), et viia tabelid kooskõlla ettevõtlusstatistika tabelitega. 2026. aastal avaldasime andmed mõlema jaotuse järgi. Alates 2027. aastast avaldame andmed ainult ühe, täiendatud jaotuse järgi.

2027. a väljundnäitajate hulgas on esmakordselt toodud ka ettevõtlus- ja tarbijabaromeetrite statistika.

Statistikaamet jätkab sarnaselt eelmistele aastatele ühe kõige suurema ettevõtete halduskoormusega ettevõtte kompleksse majandusaasta aruande küsimustiku (EKOMAR) üle viimist andmepõhisele aruandlusele (andmete edastamine otse ettevõtete majandustarkvara kaudu), mis võimaldab järgmistel aastatel ettevõtete halduskoormust märkimisväärselt vähendada.

Tööstusstatistika

EMTAK muudatusest tingituna avaldab Statistikaamet andmed muutunud tööstustoodete loetelu klassifikaatori (TTL) alusel. Erinevused uue ja vana klassifikaatori vahel on seotud erineva mõõtühiku kasutuselevõtu (kilogrammide tonnide asemel) ning koodide muudatustega. Sisuliselt muutus 237 tööstustoodete koodi ning 2819 koodi jäid samaks.

2.1.3. Rahvastik

Rahvastikuvaldkonna tööd on koondatud üheks statistikatööks eeldatava maksumusega 403 tuhat eurot 2027. aastal ja 404 tuhat eurot järgmistel aastatel. Tsüklilisi töid 2026. aastal ei ole.

Alates 2026. a kehtib uus rahvastikustatistika määrus, mis rakendub tõenäoliselt alates 1. jaanuarist 2028.

2.1.4. Sotsiaalelu

Kokku tehakse 4 statistikatööd eeldatava maksumusega 3,9 mln eurot 2026. a ja 3,6 mln eurot järgmistel aastatel. Eelarvemuutust põhjustavad 2027. a läbiviidavad mahukad tsüklilised uuringud.

Sotsiaalstatistika

2026. aastal muutub seoses hoolekandetasutuse seaduse muudatustega veidi hoolekandestatistika. Statistikaametile esitatakse selles osas koondandmed.

2027. a avaldab Statistikaamet kahe tsüklilise töö andmed:

- Avaldatakse iga 3 aasta tagant toimuva kultuuris osalemise uuringu tulemused, mis on ühtlasi Eesti ainus suur kultuuriuuring. Kultuuris osalemise uuringuga koguti 2026. aastal infot Eesti inimeste kultuurihuvi, -tarbimise ja -harrastuste kohta. Uuringu eesmärk on saada objektiivset statistikat kultuuripoliitiliste eesmärkide seadmiseks kultuurivaldkondades.
- Avaldatakse ulatusliku leibkonna eelarve uuringu tulemused, mis on üheks aluseks näiteks tarbijahinnaindeksi ja sisemajanduse koguprodukti arvutamisele. Leibkonna eelarve uuring selgitab välja, millised on Eesti leibkondade kulutused ja eelarve ning annab teavet leibkonnaliikmete demograafiliste ja sotsiaalsete näitajate, leibkondade koosseisu, elamistingimuste ja püsikaupade kohta. Erinevalt eelnevatest kordadest on leibkonna eelarve uuring esmakordselt kohustuslik tulenevalt muudatustest sotsiaalstatistika raammääruses (2019/1700), mistõttu sel korral kogutakse vaid EL-i poolt nõutud andmeid.

Töөлustatistika

2025. aastal vastu võetud uue EL tööturustatistika raammääruse alusel muutub kohustuslikuks palgalõhe näitaja arvutamine ja esitamine Eurostatile, esimene vaatlusaasta on 2027.

Statistikaamet otsib koostöös Maksu- ja Tolliametiga lahendust küsimustikega 'Palk ja tööjõud' ning 'Tööandja kulutused töötajatele' tekitatud halduskoormuse vähendamiseks.

Tsüklilise tööna 2027. a iga 4 aasta järel läbi viidavas töötasustruktuuri uuringus eemaldame vabatahtlikud tunnused, mis võimaldab mahuka uuringu halduskoormust vähendada. Tulemused avaldatakse 2028. aastal.

Haridusstatistika

Tsüklilise tööna avaldatakse 2027. aastal viieaastase sammuga toimuva uuringuga kogutav statistika täiskasvanute koolituse kohta ettevõtetes.

2.1.5. Eri valdkondade statistika

Eri valdkondade statistika alla kuulub statistika, mis hõlmab nii keskkonna-, majandus-, sotsiaalelu kui rahvastikuvaldkondade kohta käivaid näitajaid. 2027. aastal avaldatakse selle statistikatöö koosseisus säästva arengu, Eesti 2035 strateegia ja ühiskondliku lõimumisega seotud näitajad kogumaksumusega 82 tuhat eurot.

2.2. Andmehalduse korraldamine, klassifikaatorite süsteemi juhtimine ja statistilised registrid

Statistikaametil on seadusest tulenev roll riigi andmehalduse koordineerimisel ning klassifikaatorite süsteemi juhtimisel. Need tegevused on keskse tähtsusega, et tagada andmete ühtne tõlgendamine, riskasutatavus ja kvaliteet nii riigisiseste kui ka rahvusvaheliste andmevahetuste kontekstis. Samuti on need aluseks andmepõhiste avalike teenuste arendamisele.

2026. aasta märtsis lõpeb Statistikaameti andmehalduse koordineerimise ajutine rahastus Eesti taastekava (RRF) kaudu digiriigi komponendi raames, rahastus jätkus kuni 2026. a lõpuni riigiüleste kesksete teenuste (RÜKT) rahastusega (SF 2021-2027). Pärast seda tuleb tagada tegevuste jätkusuutlik rahastamine riigieelarvest, võimalik variant on RÜKTi rahastuse pikendamine kuni 2027. a lõpuni, kuid see selgub 2026. a lõpus pärast uue taotluse esitamist ja kaitsmist. Ilma püsiva rahastuseta on ohus andmehalduse süsteemide arendamine ja toimimine, mis omakorda mõjutab negatiivselt nii statistikatootmist kui ka laiemalt avaliku sektori andmepõhist juhtimist. Korrastatud ja ristikasutatavad andmed on aluseks ka tehisintellekti laiemale kasutusele avalikus ja erasektoris.

3. Eelnõu mõjud

Eelnõu kajastab Statistikaameti poolt tehtavaid muudatusi riiklikus statistika koosseisus ja meetodikas, mis võimaldavad parandada riikliku statistika tegemise ja arendamise jätkusuutlikkust, mis on vajalik tõenduspõhiste juhtimisotsuste tegemiseks ning Eesti majandus-, sotsiaal- ja keskkonnapoliitika kujundamiseks. Uute andmeallikate kasutuselevõtu ning infotehnoloogilise toe ja arendustega seotud väljakutsed on jätkuvad, kuid tagatud peab olema riikliku statistika ja andmehalduse püsirahastus rahvusvaheliste kohustuste täitmiseks ning usaldusväärsete võtmenäitajate – nagu sisemajanduse koguprodukt (SKP), tarbijahinnaindeks (THI), valitsemissektori tulud, kulud ja koguvõlg, tööhõive ja sotsiaalse heaolu näitajad – regulaarseks ja kvaliteetseks tootmiseks. On oluline, et amet saaks jätkata meetodiliste ja tehnoloogiliste uuenduste elluviimist, mis on vajalikud statistika ajakohasuse ja võrreldavuse tagamiseks.

4. Eelnõu rakendamiseks vajalikud kulutused

Statistikatööde loetelus on 2027. aastal 18 statistikatööd ning nende tegemiseks on 2027. aastal riigieelarvesse planeeritud 14,5 mln eurot.

5. Eelnõu kooskõlastamine

Korralduse eelnõu esitatakse kooskõlastamiseks kõikidele ministeeriumidele, Riigikantseleile ning Eesti Linnade ja Valdade Liidule.